

МОВОЗНАВСТВО

УДК 81'271:81-25

МАЙЯ КАРПУШИНА,
старший викладач;
ОЛЬГА ЧИСТЯКОВА,
старший викладач
(м. Хмельницький)

Сучасна комунікація: особливості мовлення в мережі інтернет

В статті здійснено спробу висвітлити теоретичну сутність та зміст поняття «інтернет-комунікація». Розглянуто комунікативну функцію інтернету та психологічні особливості інтернет-спілкування, охарактеризовано правила нетикету – норм спілкування у віртуальному світі, продемонстровано особливості англомовного мережевого сленгу та шляхи його передачі українською мовою; представлено способи утворення мережевого сленгу в україномовному комп'ютерному дискурсі: словоскладання, контамінація, калькування, універсалізація, переклад, фонетична мімікрія та абревіація. Установлено, що в результаті слова, що утворюються цими способами, переходять у сленг та здобувають нові значення.

Відображено основні жанри інтернет-комунікації, як найголовніші складові її комплексного філологічного дослідження.

Зосереджено увагу на мовному аспекті інтернет-спілкування. Інтернет – особлива комунікативне середовище, нова сфера реалізації мови, яка принесла з собою нові способи спілкування і форми існування мови. З'являється новий стиль інтернет-спілкування, особливими ознаками якого є письмова вимова, гіперінтертекстуальність і відображена розмовність. При цьому якісно новою ознакою стилю також є його спонтанність, незважаючи на письмове відтворення.

Ключові слова: *інтернет-комунікація, інтернет, спілкування, жанр, переклад.*

Постановка проблеми в загальному вигляді... Розвиток технологій, що забезпечують комунікацію за допомогою комп'ютера, зумовив нові напрямки і аспекти наукових досліджень. Наприкінці ХХ століття в нашому житті з'явився інтернет, і функціонування мови у Всесвітній

павутині стало новою актуальною темою лінгвістичних досліджень поряд з відносно давніми дослідженнями в галузі штучного інтелекту і машинного перекладу.

З появою і розвитком інтернету виникають нові моделі соціальної взаємодії, утворюються віртуальні спільноти, що базуються, головним чином, на онлайн-комунікації. Необхідно зазначити, що віртуальне товариство – це нова форма спільноти, що об'єднує людей в режимі «онлайн» навколо спільних цінностей та інтересів та утворює зв'язки підтримки і дружби, які можуть поширюватися також і на міжособистісну взаємодію. Використання інтернету дозволило підвищити рівень соціальної взаємодії, як під час комунікації на великих відстанях, так і всередині локальних товариств.

Виникнення інформаційних технологій також призвело до певних змін мови. Ці зміни настільки масштабні і глобальні, що деякі лінгвісти кажуть про виникнення мережевої або електронної мови. З'являються такі терміни, як e-language, e-talk, wired-style, geekspeak, netspeak, Internet language та інше. Тому наразі необхідне всебічне вивчення лінгвістичних аспектів електронної комунікації.

Актуальність дослідження обумовлюється ще й тим, що жанрове різноманіття віртуального спілкування є однією з нових проблем дослідження, що виникла одночасно з пробудженням інтересу до інтернет-простору. Вчені, які займаються вивченням особливостей віртуальної комунікації, досі не зійшлися на єдиній класифікації жанрів, притаманних інтернет-спілкуванню. Виділяючи традиційні, властиві побутовому спілкуванню, і нетрадиційні, притаманні віртуальному спілкуванню, жанри, вони не сходяться в думці щодо визначення окремих жанрів.

Аналіз досліджень і публікацій... За останнє десятиліття дослідженню різних жанрів інтернет-комунікації було присвячено чимало робіт як на теренах України та Росії, так і за кордоном. Так, російські, українські та білоруські лінгвісти (Ф. С. Бацевич, А. Д. Белова, Б. М. Гаспаров, В. Б. Бурбело, В. І. Карасик, М. Л. Макаров) вивчають та описують специфіку інтернет-дискурсу та досліджують інтернет-комунікацію у функціональному аспекті: як жанрову диференціацію спілкування в інтернеті, так і специфіку окремих жанрів інтернету (Н. С. Андріанова, 2008; В. Н. Базилев, 2010; А. Б. Бушев, 2009; Є. Н. Вавілова, 2001; Є. І. Горошко, 2006, 2007, 2009; Л. Ю. Іванов, 2000; Л. А. Капанадзе, 2002; Л. Ф. Компанцева, 2005; Н. А. Лепшеева, 2009; М. Л. Макаров, 2004; С. І. Михайлов, 2003; Є. Ю. Распопніна, 2010; Н. Б. Рогачова, 2011; А. А. Селютин, 2009; Н. Г. Трофимова, 2009; О. Ю. Усачова, 2009, 2010; Л. Ю. Щіпціна,

2006, 2008); у дисертаційних роботах О. В. Винарієвої, Є. Н. Галичкіної, С. С. Данилюк, М. В. Коломієць розглянуто структурно-змістові та функціонально-технічні характеристики веб-сайтів, комп'ютерних конференцій, інтернет-новин у гіпертекстовому форматі.

Формулювання цілей статті... Відтак, метою статті є розкриття теоретичної сутності та змісту поняття «інтернет-комунікація», комунікативної функції інтернету та психологічних особливостей інтернет-спілкування та з'ясування правил нетикету.

Виклад основного матеріалу... Інтернет як нова форма масової комунікації стає все більш популярним в житті кожної сучасної людини і, поряд з телебаченням і пресою, впевнено увійшов у наше життя. Багато людей зараз користуються інтернетом не лише вдома для спілкування, а й для пошуку потрібної інформації на роботі.

В.Є.Іванов зазначає, що основна функція інтернету, яка пов'язана із отриманням інформації, сьогодні перестає бути ведучою, таку роль бере на себе функція комунікації [3]. Перш за все, варто зазначити, що спілкування в мережі здійснюється в умовах масової комунікації і, отже, має свої особливості на відміну від традиційного прямого спілкування в житті. Інтернет стає засобом не просто масової, а глобальної комунікації, яка перетинає національні кордони і об'єднує світові інформаційні ресурси в єдину систему. Також віртуальне спілкування має і такі функції, як:

- когнітивну (надбання знань);
- тезаурусну (накопичення і зберігання знань);
- культурутворючу (засіб формування нової глобальної інформаційної культури та її окремих субкультур);
- естетичну (у «низькому» сенсі – засіб розваги і у «високому» сенсі – середовище реалізації художньо-творчого потенціалу);
- метамовну функцію (функцію тлумачення).

Інтернет-комунікація є предметом лінгвістичних досліджень кінця ХХ – початку ХХІ століть. Інтерактивне і глобальне комунікативне середовище інтернету пропонує багато матеріалу для вивчення. Спостерігаються революційні перетворення традиційного комунікативного середовища в інтернеті, що призводять у результаті до виникнення веб-комунікації, появи нових віртуальних спільнот – «інтерактивної міжособистісної комунікації».

Сьогодні вже ні в кого не виникає сумніву, що електронні цифрові технології в поєднанні з інтернетом (і технологіями інформаційних мереж наступного покоління) визначають майбутнє комунікацій [4]. Впровадження інтернету відкриває нову еру розвитку комунікації.

Всесвітня «інформаційна павутина» сьогодні не має ні фізичних, ні географічних, ні адміністративно-державних, ні цензурних кордонів.

На «території» інтернету сформувалися свої правила поведінки, певні традиції, своєрідна культура спілкування, що має назву «нетикет» (поняття з'явилося у середині 80-х років минулого століття) [5, с. 3]. Розглянемо детальніше, що означає «етика», «етикет» у цьому специфічному контексті. Перш за все, треба усвідомлювати, що інтернет – не зона без цінностей, мережа «не є дикою», на формування змісту її ресурсів і послуг впливають людські цінності. По-друге, в світі онлайн слід дотримуватися онлайн-законів. Це означає, що сьогодні не потрібно вигадувати якийсь новий набір цінностей для інтернету або іншого виду електронної комунікації, адже практично всі проблеми, що виникають в процесі електронних комунікацій, можна вирішити, керуючись законами та нормами, що діють в реальному житті. По-третє, суттєву роль грає повага до національних і місцевих культур, адже інтернет нині – це глобальне явище, він належить усім, і саме тому на мережу впливають різноманітні системи цінностей. І останнє, етика в інтернеті – ще й живий відгук на думку користувача. Це означає, що користувач має право мати уявлення про роботу мережі і впливати на зміст її ресурсів і послуг.

У цілому положення нетикету можна розділити на три категорії:

- *психологічні, емоційні* (звертання: «Ти», «Ви», використання смайликів і їх кількість, підтримка новачків чи їх ігнорування тощо);
- *технічні* (використання рядків певної довжини, обмеження на розмір листів, їх підписи, допустимість написання у верхньому регістрі, допустимість форматування, виділення курсивом, кольором тощо);
- *адміністративні* (правила назв тем, правила цитування, допустимість реклами, допустимість флейму, необхідність притримувати тематики співтовариства).

Люди, які звикли до певної спільноти, можуть ненароком порушувати правила іншої. Тому практично в усіх інтернет-спільнотах вимагають ознайомитися із правилами і висловити формальну згоду на їх дотримання. Крім того, зазвичай рекомендують перед тим, як писати повідомлення до спільноти, прочитати існуючі теми, відчуті їхній дух і атмосферу.

Найчастіше під порушенням нетикету розуміють образи та перехід на особистості, зловмисний відступ від теми (офтопик), рекламу, саморекламу у невідповідних місцях. Порушеннями нетикету можуть виявитися також наклеп або інша зловмисна дезінформація чи плагіат [6, с. 137].

Для уникнення помилок у мережі необхідно знати деякі поняття:

- флейм – процес, що іноді виникає в інтернеті, «словесна війна»;
- флуд – повідомлення у форумах і чатах, що мають великий обсяг і не несуть корисної інформації;
- спам – повідомлення, що надсилають невідомі люди, без згоди на те адресата;
- офтопик – повідомлення, яке не стосується теми поточного обговорення чи поштової розсилки.

Демократичним механізмом для того, щоб приймати рішення щодо того, яка діяльність є недопустимою і тому має бути криміналізованою в певному середовищі, є уряд. Провайдери ресурсів та послуг мережі повинні усвідомлювати, що вони відрізняються від телекомунікаційних операторів та поштових служб, що надають приватні послуги, адже сервіс інтернету використовують одночасно безліч користувачів. Оператори послуг мережі мають передбачати усі можливі способи використання тих самих послуг різними групами користувачів і дбати про заходи безпеки та дотримання елементарних етичних норм. Крім того, є прості загальні правила для різних видів електронних комунікацій, яких може дотримуватися кожен з її учасників.

Спілкуючись в мережі інтернет, ми часто стикаємося з мовою інтернет-спілкування або комунікації. Її основу складає розмовна мова, мова співзвуччя, піктограм і аббревіатур. Здебільшого ця мова використовується на різних форумах, чатах, для листування через e-mail та ін.

Неологізми, найбільш вживані в інтернет-мережі, умовно можна поділити на такі групи: комп'ютерні терміни, інтернет-сленг, комп'ютерний сленг або жаргон, молодіжний сленг.

Англомовний інтернет-сленг став прамовою для користувачів інтернет-мережі в усьому світі через ряд причин: по-перше, англійська мова є мовою міжнародного спілкування; по-друге, англомовні аббревіатури легко розшифровуються користувачами та по-третє, отримав широке розповсюдження у мережі і постійно поповнюється новими виразами, які вигадують самі інтернет-користувачі, що говорить про незалежність розвитку.

Сучасний мережевий сленг різноманітний. Аббревіатури, створені інтернет-користувачами, включають в себе не тільки короткі і відомі всім скорочення – LOL (laughing out loud, laugh out loud), ІМНО (in my humble opinion), JK (just kidding), OMG (Oh my god) і т.д., але інші, більш складні. Якщо співрозмовник є неприємним, можна відповісти КТНХВАІ (OK, thank, bye) і швидко обірвати розмову, або ж, навпаки, щоб підкреслити своє гарне ставлення до нього, можна

використовувати LYLAB (Love you like a brother) або LYLAS (Love you like a sister).

Спілкуючись в мережі користувачі не тільки використовують сленг, але й часто навмисно перекручують написання слів або будують неправильні граматичні конструкції, викликаючи тим самим гнів викладачів англійської мови, які вважають, що через це інтернет сприяє поширенню неписьменності. Користувачі інтернету можуть не робити ніякої різниці між словами *no* і *know*, *than* і *then*, *to* і *too*, неправильно писати слова (*labtop* замість *laptop*, *alright* замість *all right*) або ж говорити неіснуючими в граматиці конструкціями (*could of* замість *could have*). На жаль, викладачі насправді мають рацію – деякі підлітки, які користуються цим сленгом, зовсім не підозрюють про існування правильних варіантів.

Новий світ і новий стиль життя в цьому світі вимагає і нових мовних засобів комунікації, або трансформації старих. Сленг, створений користувачами інтернету, переходить у загальноживану лексику. З появою інтернету істотно змінюється доля тексту в суспільстві, так як в інтернет-співтоваристві людина-образ дорівнює тексту, що особливо яскраво проявляється в чатах, де реалізується базове прагнення людини до творчого самовираження. Завдяки інтернету інтенсивно почала розвиватися інтертекстуальність тексту, а гіпертекст, по суті, – це новий спосіб мислення в мовному відображенні. Зміна свідомості особистості в інтернеті, формування нового, мережевого способу життя і мислення суттєво впливає на мовну ситуацію. Цілком можливо, що мова йде про формування нового стилю – про стиль інтернет-спілкування – який не тільки є специфічною особливістю інтернет-спільноти, а й серйозно впливає на мовленнєву поведінку всього суспільства у цілому.

Основним нововведенням віртуальної реальності є зміна умов для взаємодії людей, у тому числі, і на мовному рівні. Породжений зовнішньою реальністю, інтернет-простір може існувати тільки за умови активної людської діяльності щодо його створення і розвитку. Воно саме собою є нічим іншим, як реальним, живим, людським мисленням, втіленим у вигляді тексту в його новому обличчі, який поєднує в собі не тільки словесне висловлювання, але і колір, звук, графіку і анімацію.

Дослідивши історії повідомлень чатів та форумів, можемо сміливо заявляти про наявність тенденції до скорочення багатьох граматичних і фонетичних форм. Наприклад, з усієї системи англійських часових форм, в основному, вживаються тільки групи *Simple*, навіть якщо це граматично неправильно:

I met him today – Я зустрів його сьогодні (I have met him today)

I'm learning English for 5 years – Я вивчаю англійську впродовж 5 років (I have been learning English for 5 years)

Відсутність підмета в англійському реченні означає наказовий спосіб, але, не дивлячись на це, підмет часто пропускається:

Want to practise my English – Хочу попрактикувати свою англійську (I want to practise my English)

Англомовна інтернет-спільнота в спілкуванні спрощує написання слів, наприклад, замість «I love you», пишуть «I luv u», а замість «are you» пишуть «ru» або «r u».

В інтерактивному спілкуванні часто упускаються службові слова, що не мають власного лексичного значення, такі як допоміжні дієслова (питальні і негативні пропозиції) і артиклі. Крім того, часто зберігається прямий порядок слів у питальних реченнях замість визначеного зворотного:

Share your happiness with me? – Ви поділяєте зі мною радість? (Do you share happiness with me?)

Отже, як ми вже говорили, мова інтернету включає в себе розмовне мовлення, мову співзвуччя, піктограм і абрєвіатур.

Мова співзвуччя нескладна, назви деяких цифр і букв співзвучні словам, а пишуться швидше: «to» – 2, «for» – 4, «..ate ..» – 8, «than ..» – 10.

Наприклад: u звучить як you, отже, I love u – I love you;

4 = four 4u = for you – для тебе,

2 = two 2All – To All – всім,

8 = eight L8r – Later – пізніше,

10Q Thank You – дякую.

Мову абрєвіатур складніше зрозуміти. Якщо особа не входить в певне співтовариство, то ця мова зазвичай незрозуміла.

Але деякі абрєвіатури знають всі англомовні користувачі, тому їх треба вчити: ASAP – as soon as possible (якнайшвидше). Цей вираз перейшов в абрєвіатуру задовго до поширення інтернету. Інші вирази зобов'язані своєю появою комп'ютерним мережам:

LOL = laughing out loud – Смішняка! Смішно! Сміюся!

ASL = age sex location – Хто такий, звідки? (форма стандартного знайомства)

BBL = be back later – Скоро повернуся.

Вивчаючи мову спілкування в мережі інтернет, можна помітити, що абрєвіатурою можуть бути різні частини мови: іменники, прислівники, прийменники, питальні слова і т.д. Причому, у цьому випадку використовуються не тільки букви англійського алфавіту (рядкові і заголовні), але також числівники і символи [2, с. 152].

Наприклад: АКА – Also Known As (також відомий як ..),

AFAIK – As Far As I Know (наскільки мені відомо),

B4 – before (до),

BTW – By The Way (доречі)

Для інтернет-мови англомовних користувачів властиві також повтори. Наприклад:

OOO = big hugs (міцні обійми)

xxx = kisses (поцілунки)

хо-хо = kisis (цілую-обіймаю)

zzz = snoring (хропіння)

Але все ж користувачі чатів практично повністю позбавлені допоміжних засобів: тембру мовлення, акцентування частини висловлювання, емоційного забарвлення, тембру голосу, його сили, дикції, жестів і міміки.

Беручи до уваги усі вищепераховані особливості утворення сленгізмів в англійській мережевій мові, можна виокремити основні зміни мови на різних рівнях, а саме:

а) графічний рівень – часте використання емотиконів (графічних символів ASCII – American Standard Code for Information Interchange), використання великих букв для імітації підвищення голосу, зірочок – для розстановки акцентів і логічного наголосу [6, с. 31];

б) словотвірний і морфологічний рівень – активні процеси словотворення в мережі (із використанням визначеного набору словотворчих гнізд, таких як cyber, hot, web, net, mouse, click, bot та інших); використання аббревіатур, цифрових і буквених омофонів з метою економії лінгвістичних засобів, часте вживання форм імперативу;

в) лексичний рівень вимагає особливої уваги, так як загальноновживаними і найбільш поширеними в реальному мовленні стають одиниці саме лексичного рівня: акроніми, створені в інтернеті (LOL, ІМНО, ASAP), неологізми, активне вживання комп'ютерної термінології у сферах, які до комп'ютера не мають стосунку – гіпергенералізація;

г) синтаксичний рівень – аграматизм. Ми дійшли висновку, що найчастіше ця особливість є способом привертання уваги, свого роду грою, а не невмінням правильно писати. Але навряд чи це явище можна вважати позитивним або навіть нейтральним, оскільки воно популяризує зневагу до знаків пунктуації та правил правопису;

д) рівень лінгвістики тексту – нелінійна організація змісту з боку продуцента і нелінійне сприйняття з боку реципієнта, можливі лише завдяки гіпертекстуальності інтернет-ресурсів;

е) рівень прагматики тексту – сетикет, що включає такі аспекти: технічна сумісність (сумісність використовуваних протоколів), послідовність і характер з'єднання (час і пріоритет доступу, порядок набору, способи вступу в контакт), обмеження за обсягом і за змістом [1, с. 105–111].

Висновки і перспективи подальших розвідок... Хочемо акцентувати увагу на тому, що перекладачам потрібно постійно розвиватись і йти у ногу із часом, володіти досконалими знаннями у сфері традиційної лексики англійської мови тепер замало. У час, коли інтернет та технології тісно переплітаються із реальним життям, а мова, якою послуговуються користувачі мережі, увійшла у повсякденне спілкування людей, перекладач має поповнювати свій словниковий запас англомовними інтернет-словами та шукати їх відповідники у своїй рідній мові. Отже, проблема мовних жанрів в інтернет-комунікації до кінця не вирішена. Ми можемо сказати, що в чаті та на форумі жанри постійно «течуть», переплітаються природно і швидко. Комунікативні цілі мовленнєвих жанрів інтернет-спілкування можуть бути різноманітні, вони нерозривно пов'язані із «прагматичними установками відвідувачів мережі».

Подальші розвідки стосуватимуться особливостей перекладу інтернет-сленгу українською мовою.

Список використаних джерел і літератури:

1. Агеев В. Н. Семиотика / В. Н. Агеев. – Москва: Весь мир, 2002. – 256 с.
2. Алексеев Д. И. Аббревиатуры как новый тип слов / Д. И. Алексеев. – Москва: Просвещение, 2008. – 345 с.
3. Иванов В. Е. Интернет в формировании диалогического пространства в социокультурной среде / В. Е. Иванов. // Мир психологии. – 2000. – №2. – С. 52–54.
4. Исторические этапы развития массовых коммуникаций [Электронный ресурс] – Режим доступа до ресурсу: <http://www.mass-communication.narod.ru/index-22.htm>.
5. Кулик Є. Культура віртуального спілкування / Є. Кулик, О. Бартош. – Київ, 2010. – 65 с.
6. Смирнов Ф. О. Искусство общения в Интернете. Краткое руководство / Ф. О. Смирнов. – Москва: Вильямс, 2006. – 240 с.

References:

1. Ageev V. N. Semiotika / V. N. Ageev. – Moskva: Ves mir, 2002. – 256 s.

2. Alekseev D. Y. *Abbreviatory kak novyi tip slov* / D. Y. Alekseev. – Moskva: Prosveshcheniye, 2008. – 345 s.

3. Ivanov V. E. *Internet v formirovaniy dialogicheskogo prostranstva v sotsiokulturnoi srede* / V. E. Ivanov. // *Mir psikhologii*. – 2000. – №2. – S. 52–54.

4. *Istoricheskiye etapy razvitiya massovykh kommunikatsii [Elektronnyi resurs]* – Rezhym dostupu do resursu: <http://www.mass-communication.narod.ru/index-22.htm>.

5. Kulyk Y. *Kultura virtualnoho spilkuvaniya* / Y. Kulyk, O. Bartosh. – Kyiv, 2010. – 65 s.

6. Smirnov F. O. *Iskusstvo obshcheniya v Internete. Kratkoye rukovodstvo* / F. O. Smirnov. – Moskva: Viliams, 2006. – 240 s.

Summary

Maiia Karpushyna, Olha Chystiakova

Modern Communication: Peculiarities of Internet Language

The article is an attempt to highlight theoretical nature and the Internet communication concept. The communicative function of the Internet and psychological characteristics of Internet communication have been considered, netiquette rules – rules of communication in the virtual world have been characterized, features of the English network slang and ways of transferring it into Ukrainian have been demonstrated; methods of forming a network slang in a Ukrainian computer discourse – compounding, contamination, tracing, universalization, translation, phonetic mimicry and abbreviations – have been presented. It was established that as a result the words formed these ways, become the slang and acquire new meanings.

The main genres of online communication as the most important components of a comprehensive philological research have been displayed.

The emphasis on linguistic aspects of Internet communication has been put. Internet is a special communicative environment, the new area of language implementation, which brought new ways of communication and forms of language existence in. There appears a new style of online communication, special features of which are written pronunciation, hyperintertextuality and reflected conversationality. In addition the qualitatively new feature of the style is its spontaneity, despite a written presentation.

Key words: *Internet communication, Internet, communication, genre, translation.*

Дата надходження статті: «04» листопада 2016 р.

Дата прийняття до друку: «17» листопада 2016 р.